N^er 97. ROK 1840 PONIEDZIAŁEK 27 KWIETNIA.

Pismo to wychodzi codziennie oprócz niedziel świąt urocz. w druk. St. Gieszkowskiego.

Zaliczenie na trzy miesiące Złp. dziesięć miesięcznie Złp. cztéry Nr. pojed. gr. dziesięć

Imiona Rzymskie. Jutro Witalisa M.

Imiona Sławiańskie. Jutro Sławigost.

GAZETA KRAKOWSKA.

OBSERWACYE METEOROLOGICZNE.

Dzień	godzina	Barometr do 0° Reaumura w miarze Paryzkiej	Stopnie zimna podług Reaumura	Psychometr	Wiatr	Stan Atmosfery	Zjawiska napowietrzne i różne uwagi
25	6	27" 9" 940	† 0, 4	1, 77	Zaden	Pogoda z Chmurami	
	2	9, 135	† 10, 2	1, 50	Wschodni słaby	„	
	10	9, 601	† 5, 0	2, 16	„ „	„	
26	6	9, 210	† 2, 4	2, 08	Zaden	Pogoda	
	2	9, 075	† 12, 0	2, 15	Pł Wschodni średni	Pogoda z Chmurami	
	10	8, 807	† 7, 0	2, 31	Pł'n Zachodni słaby	„	

Wiadomości zagraniczne.

— *Warszawa 23 Kwietnia.* —

Rada Administracyjna Królestwa. W zamiarze zabezpieczenia praw doktora medycyny Ludwika Sauvan, który w celu przyniesienia ulgi cierpiącéj ludzkości, zamierzył urządzić w Królestwie Polskiém własnym kosztem zakład leczenia zimną wodą, wymagający niemałych nakładów. — Rada admin. królestwa na przedstawienie kommissyi rządowéj spraw wewnętrznych i duchownych postanowiła i postanawia:

Art. 1) Udzielonym zostaje pana Ludwikowi Sauvan, doktorowi medycyny list przyznania wyłączności przez przeciąg lat 10 w całém Królestwie Polskiém, na założenie i utrzymywanie Instytutu do leczenia zimną wodą, na wzór podobnegoż w Greffenbergu, w Austryi istniejącego i stosownie do opisu, w biórze kommissyi rządowéj spraw wew. i duchownych złożonego.

Art. 2) Pod utratą niniejszego listu Instytut pomieniony ma być otwarty w rok od daty niniejszego postanowienia, i w całéj swojéj rozciągłości, stosownie do planów w kommissyi rządowéj spraw wewnętrznych złożonych, urządzony.

Art. 3) Z rozporządzenia kommissyi rządowéj ma być zawarty z doktorem Sauvan, odpowiedni powyższym oznaczeniom układ, z zastrzeżeniem, iż jeżeli którykolwiek warunek umowy nie zostanie dopełniony, uzyskujący list przyznania utraca prawo przywileju.

Art. 4) Przywiléj niniejszy nie ścieśnia praw lekarzy wolno praktykujących i nie zabrania im używania środków zimnéj wody w leczeniu pojedynczych osób, które żadnemu ograniczeniu nie ulegają; nie tamuje także rządowi prawa do zakładania podobnych instytucyi, przy wszystkich jakiegokolwiek bądź rodzaju szpitalach, byle nieczysto prywatnych.

— *Paryż 11 Kwietnia.* —

Jenerałowie karlistowscy Elio i Alzan, którzy od niejakiego czasu na słowo honoru dozwolony mieli pobyt w Paryżu, zostali przez policyę aresztowani i nie wiadomo dokąd wywiezieni. Mniemają, iż rozłączono ich i że jenerała Elio zawieziono do Amiens.

Prywatne listy z Neapolu donoszą, że nieporozumienia między Anglią i Neapolem przez pośrednictwo posła austryackiego załatwione zostały.

Mówią tu o pożyczce 125 milionów franków, którą Hiszpania pod rękojmą Francyi chce zaciągnąć.

Xiążę Nemours nie zajmie Palais royal, jak mniemano z początku, ale pozostanie i po ślubie w Tuilleries, drugie piętro pawilonu Marsan przygotowują dla niego.

Przeciwko projektowi względem redukcyi renty zapisali się już panowie Laborde, Liadleres, Lamartine i Foul. Za projektem nikt jeszcze nie żądał głosu.

Wszyscy obecni w Paryżu prefektowie i podprefektowie otrzymali rozkazy udania się jak najspieszniéj na swoje posady ponieważ rząd z powodu ciągłéj drożyzny zboża obawia się niespokojności w niektórych departamentach.

W Lons le Saulnier przedsięwzięto nader gorliwe śledztwo względem ostatnich tamże niespokojności. Przeszło 50 osób uwięziono. Dotychczas wszystko jest spokojne.

Constitutionnel zawiera dziś pół urzędowe wiadomości względem sprawy ziarkowéj. »Wiadomo mówi ten dziennik, że pan Temple żądał od rządu neapolitańskiego stanowczéj, kategorycznéj odpowiedzi w oznaczonym terminie. Ten termin upłynął w dniu 1 kwietnia. Zdaje się że pan Temple w dniu tym otrzymał notę od xięcia Scilla, w któréj ograniczono się na doniesieniu mu o odjeździe xięcia Castelcicala do Londynu; dodano, że xiążę ten ma polecone udzielenie objaśnień rządowi angielskiemu. Po otrzymaniu téj noty pan Temple wyprawił opieczętowana pismo, które miał w rękach od niejakiego czasu, do admirała Stopford stojącego w porcie Malty. Ta wieść, która zaraz rozeszła się między ciałem dyplomatycznym, sprawiła niejakie wrażenie; ale obcy ajenci są teraz w wielkim kłopocie jak mają rządowi neapolitańskiemu udzielać rady, albo przychylne przedstawienia. Xiążę Scilla jest słaby i nie można wiedzieć do kogo się zwrocić. Dowiedziano się jednak, że pan Haussonville nasz sprawujący interesa, otrzymał u króla posluchanie i że ten na wezwanie królewskie szczerze i otwarcie oświadczył się względem położenia rzeczy i królowi doradził zgodę. Mówią, że król Ferdynand słuchał naszego dyplomata bardzo przychylnie, jednakże wiadomo, że ten monarcha chociaż zasięga rady, działa jednak podług własnego natchnienia i nie można spodziewać się, żeby głos ajenta francuzkiego więcéj na nim zdziałał jak głos xięcia Cassaro (patrz niżéj Włochy). Poseł austryacki nie miesza się w tę sprawę, chociaż żywo pragnie, żeby mógł przyłożyć się do przyjaznego jéj załatwienia. Nie chce jednak próbować niepewnego kroku, aby nie zniweczyć mniemania o przeważnym wpływie jego dworu na rząd neapolitański. W takiém więc położeniu rzeczy należy być przygotowanym na jaki nieprzyjazny krok ze strony Anglii. Nie mniemają jednak żeby admirał Stopford miał poleconém przystąpić zaraz do blokady. Sądzą, że admirał pierwéj nim do jakiegobądź gwałtownego kroku przystąpi, pośle do Neapolu jednego z swoich oficerów, dla porozumienia się z panem Temple. Bezwątpienia rozpocznie od zabrania kilku okrętów neapolitańskich, aby je zatrzymać na rękojmie wynagrodzeń, jakich rząd angielski domaga się. Tymczasem król Obojga Sycylii organizuje swoje środki obrony. W dniu 30 odpłynęła kompania artyleryi na pokładzie żaglowego okrętu, *Ferdynad II* i *Neptun* zabrały jeden pułk liniowy i jeden strzelców do Messyny. Bateryе portowe zostały uzbrojone, a dwie wielkie barki opatrzone spiżowemi działami staną w poprzek przed portem. Sam Neapol osadzony będzie przez gwardyę obywatelską, jeden pułk sycylijski strzelców i dwa bataliony szwajcarów. Drugi pułk szwajcarski posłany został do Messyny. Wszystkie te środki naturalnie powodują wielkie wzburzenie w umysłach, ale lud jest spokojny:

— *Londyn* 5 *Kwietnia.* —

Jenerał-porucznik Thornton zastrzelił się w swojéj willi; w ostatnich latach dotknięty był maniją; zdawało mu się, że wszystkie bankocetle, które mu dano, są falszywe.

Kapitan Grej, dowódzca okrętu *Scyndy*, miał 16go grudnia rozmowę z pełnomocnikiem chińskim, który oświadczył, że Chiny są skłonne do zawarcia pokoju, pod warunkiem, aby Anglicy zaniechali handlu opium, a za to wszelki inny handel ma im być dozwolony; oświadczenie to zdaje się jednak fałszywem, albowiem Chińczycy nie przestają kupować opium u innych narodów, gdy tymczasem płody ang: są z handlu wyłączone. Kapitan Elliot prosił o pozwolenie, aby rodziny ang: mogły udać się do Makao, lecz odpowiedź była odmowną; Chińczycy zwracają główną uwagę na Makao, gdyż spodzie-

wają się z téj strony attaku Anglików. Gubernator Lin ma być niezawodnie odwołany.

— *Rzym 6 Kwietnia.* —

Raporty nadeszłe dziś zrana do Neapolu, donoszą wpół urzędownie: »Dziś zrana rozkazem królewskim dymisionowany minister spraw zagranicznych został wygnany do miasta Foggia. Zaledwie zostawiono mu czas do zabrania najpotrzebniejszych przedmiotów na podróż. Na prożbę jego żeby mógł udać się do Rzymu i tam królewskich rozkazów oczekiwać, nie chciano mieć względu.« Jak w wyższych towarzystwach Neapolu to postępowanie względem męża powszechnie szanowanego, który przez długi szereg lat odznaczał się swemi zasługami, wiernością i poświęceniem dla kraju, powszechne podziwienie wzbudziło, tak i tutaj, gdzie tém więcéj żałują tego kroku, że przypisują go więcéj wpływowi niektórych osób blisko otaczających króla, a niżeli jego własnéj woli. Głównym występkiem popadłego w niełaskę ministra ma być to, że otwarcie zdania swoje przeciw zamiarom króla i gabinetu oświadczył, i zwrócił uwagę na smutne skutki jakie mieć może położenie przyjęte względem Anglii. Rząd neapolitański kazał wydrukować mnóstwo broszurek; które rozesłano do wszystkich dworów i w których usiłowano usprawiedliwić w oczach świata postępowanie Neapolu względem Anglii. Przejeżdżał tędy goniec poselstwa angielskiego do Ciwita vecchia, zkąd okrętem popłynie do Malty. Mówią, że wiezie depesze dla gubernatora téj wyspy (zapewnie dla admirała) które zawiadomiają go, iż minister angielski nie otrzymał żądanéj odpowiedzi i dla tego on powinien zacząć działać przeciw Sycylii stosownie do otrzymanych na podobny wypadek instrukcyi.

Turcya. Statkiem parowym przysłano panu Pontois (Pątua), nominacyę na posła przy dworze tureckim.

Szekib Efendi poseł turecki przy dworze ang. wyjechał 21go z. m. na miejsce swojego urzędowania.

Pan Konstantyn Mussurus, zięć xięcia Samos, mianowany ajentem legacyjnym tureckim w Grecyi.

Wyznaczono osobny trybunał do rozstrzygania spraw między turkami a cudzoziemcami.

Armia Ibrahima baszy bawiącego w Maraszu, składa się z 23ch pułków piechoty regularnéj, 13tu pułków jazdy i 4ch artyleryi, z 14tu jazdy nieregularnéj i 8,000 nieregularnéj piechoty. Prócz tego 25cio tysięczny korpus Egipski maszeruje z Arabii do Egiptu.

Z Trapezuntu donoszą pod d. 16 marca: Hrabia Sercéj (Sersej) przybył do Inpahanu do rezydencyi Szacha. Poseł perski Hussein Chan, który zwiedził Paryż, został pociągnięty do odpowiedzialności za zamordowanie włoskiego Intendenta. Hrabia Serséj użalał się przed xięciem Karmanem Mirzą, że Hussein Chan nie płaci oficerom francuzkim przyrzeczonego żołdu. Karman Mirza wypłacił zaraz każdemu oficerowi po 250 piastrów hiszpańskich.

Z Bejrutu donoszą o świeżem powstaniu Druzów, które rychło uśmierzono.

Wice Król Egiptu przystąpił nakoniec do traktatu handlowego zawartego między Anglią, Francyą i Portą.

Rozmaitości.

SZPICBERG

Wyjmek z najnowszego doniesienia Pana Marmier.

O wyprawie okrętu la Rochere.

Gdyśmy na kotwicy stanęli, ze wszystkich stron nic więcéj nie widziałem, jak tylko same ogromne góry z kończatemi wierzchołki, od których wyspa ta nazwę Szpicbergu otrzymała. Są to zygzakowate, na kształt żagli ostro sterczące, czarne skały jeżące się w niebo. Poniżéj tych kolców widzisz spiętrzone urwiska śniegami pokryte, z których jakby srebrnemi wstęgami toczą się strumienie i tworzą jeziora po dolinach. Płaszczyzny śnieżne, podobne gościńcom pośród gór się gubiącym, wtaczają się pomiędzy te niebotyczne lodowce. Gdy od nich z wstrętem oko oderwiesz, stawi ci się mglista, ponura, końca nie mająca przestrzeń morza, gdzie żadnego innego głosu nie usłyszysz, jak tylko sam jęk grobowych goelando, morskiego ptaka, którego już samo nazwisko jęk i narzekanie oznacza; gdzie nic nie ujrzysz jak tylko w różne zalomy wydętą pianę fal wyszumiałych i ogromne na kształt gór, kolosów, zamków, bryły lodu, które burza w jedno miejsce amfiteatralne zgromadziła. Na górach nie znajdziesz nic, jak tylko mokry, czarny mech, który w zie-

nię nie wpuszcza swych korzeni, a skoro go nadepczesz, natychmiast pod nogą od ziemi się odrywa. W niektórych jednakże gór wąwozach znajdzie botanik żółty jaskier, *saksyfragę* i żółty porost *lichen* zwany, którego korzonki lodem są objęte, tudzież *azalec*, owę wierną gór mieszkankę, jako ostatnią ozdobę téj pustéj, martwéj ziemi. Pan Wartens szukał nadaremnie w obwodzie zatoki dwóch kwiatów, któreśmy jeszcze w Belzundzie widzieli, to jest *syleny* z małemi jej różowemi dzwonkami, i *dryjasy*; znalazł jedynie roślinę *phipsia algido* zwaną, która jednakże w tych miejscach jest zaklętą aby nie kwitnęła. Góry przedstawiają same łyse skały, a płaszczyzny zaina moczary, bez wszelkiej roślinności.

Jednakże gdy mocny wiatr z powierschni ziemi śnieg zmiecie, wtedy spostrzedz można tajemniczą wegetacyę, która się pod swoją zimną koszulą ukrywa; jestto czerwony śnieg, złożony z mnóstwa bardzo drobniuchnych roślin które tylko mikroskopem rozróżnić zię dają; tudzież zielony śnieg, będący podług zdania badaczów natury, tylko odmiennym czerwonego śniegu rodzajem, a w nim dojrzysz wijący się świst żyjątków *(infusoria)*, które tą roślinnością się żywią.

Na brzegach morza nie widać żadnego ruchu życia. Wszędzie pustynia, martwota i uroczysta cisza, która jak okropne milczenie śmierci niemiłem uczuciem duszę przeraża; czasami tylko ujrzysz *Pkoka*, (cielę morskie) które się na złomie lodu położywszy, ciekawie zielonemi oczyma jak sfinx w około wodzi; a jeszcze rzadziéj białego delfina, który z szumem w około siebie fale roztoczy, a potém w głąb zię zanurzy i zniknie.

Rzadko przebywają tu białe niedźwiedzie, nie widać ich w téj okolicy jak tylko w zimie, lecz częściéj ujrzysz lisa. Towarzysze naszéj podróży ubili kilka białych i błękitnych lecz te zą nieporównanie mniejsze niż lisy islandzkie i finlandzkie. W niektórych okolicach Szpicbergu, a szczególniéj niedaleko wybrzeża, są także w dzikim stanie renifery, bardzo trudne zbliżanie się do nich. Nikt nie odgadnie, jak te zwierzęta w tych miejscach wychowść się mogą, a niewiadomo nawet czém się w lecie żywią, tym bardziéj w zimie. *(Dokończenie nastąpi.)*

PRZYJECHALI DO KRAKOWA.

Od dnia 26 do dnia 27 Kwietnia.

J. O. Hr. Fiquelmout Ambassador Najjaśniejszego Cess. Austr., z Wiednia; — Bossowska Helena ob., Lubarski, Gechter Jan, Bobrowski Adolf hr., Ciszewski Felix ob., Hawelsk Eustachy, Dembińska Amalia, Bzowska Maryanna, Dombrowski Franciszek ob., Stradomski Roch ob., Arkuszewski Józef ob., Cywiński Szymon ob., Kubiezek Jakób ob., Krzyszkowski Alexander ob., Darowski Felix ob., Woźniaowski Dawid ob., z Polski.

Doniesienie Urzędowe.

Nro 2,537 *D. W.*

WYDZIAŁ SPRAW WEWNĘTRZNYCH I POLICYI W SENACIE RZĄDZĄCYM

Wolnego Niepodległego i ściśle Neutralnego Miasta Krakowa i jego Okręgu.

Podaje do powszechnéj wiadomości, iż z dniem 1 lipca b. r. będzie kapitał 9,000 złp. w monecie srebrnéj fundusz Instytutowy ztanowiący, do wyelokowania na pewną hypotekę; życzący sobie przeto wypożyć takowy, winni stosowne podania z dołącseniem dokumentów bespieczeństwo hypoteki w kraju tutejszym wykazujących do Wydziału przedstawić.

Kraków d. 14 kwietnia 1840 r.

Senator prezydujący
J. Księżarski.
Za Referendarza *Rajski.*

Doniesienie prywatne.

Niniejszym zawiadamia się szanowną publiczność, iż przy ulicy Szpitalnéj pod N. 561 znajdują się do sprzedania Magle trybowe z Warszawy sprowadzone i najlepiéj urządzone. W tymże samym miejscu przyjmnie sie bielizna do maglowania po umiarł cenie.